

גיליון מס' 42 פרשת כי תשא / י"ט באדר תשס"ז

גליון מורחב ומוגדל במלאת 25 שנה לפטירתו של מרן הרב צבי יהודה קוק זצ"ל

עורכים: נתנאל יוסיפון, שמואל הולשטיין

הגאון הרב אברהם שפירא שליט"א ראש ישיבת 'מרכז הרב'

הזכרנו לפני שנים רבות את דברי חז"ל על ה"יומא דריגלא" שהוא היום שבו מתכנסים תלמידיו של הרב, לזכרו ולכבוד שמו, יום של הזדהות התלמידים עם רבם, הזדהות מלאה, לימוד תורתו ושמועותיו. הרמב"ם (הלכות ת"ת) כותב שהזדהות זו מביאה את האדם ל"חכמה מפוארה".

התורה מלמדת אותנו בנוגע למחיית עמלך: "בחר לנו אנשים", ופרש"י שיהא כבוד תלמידך חביב עליך כשלך וכבוד חברך כמורא רבך. דווקא מחיית עמלך, החלה בגלל רפיון ידיים, "וילחם עם ישראל ברפידים". רפיון הידיים הוא חוסר החיבור בין אבות לבנים, ובין הרב לתלמידים, וכאן הוא התיקון לכך, על מנת לבלום את הרפיון יש לחדש את ההזדהות.

חז"ל אמרו, שאין אדם עומד על דעת רבו אלא לאחר ארבעים שנה, ומסופר על המהר"ם באנט, שהיה תלמידו של ר' משולם איגרא, כי באחד הימים כינס את תלמידיו לסעודה, ושאלוהו, מה פשר הסעודה היום, לא חודש ולא שבת, אמר להם: "היום זכיתי להבין ולרדת לסוף דעתו של רבי, לאחר כך וכך שנים, וע"כ אני עושה סעודה". ובזה מובן פרש"י, שמוסיף, וכבוד חברך כמורא רבך, וכוונתו, שבכל חבר טמון מתורת הרב, שצומחת ומתגדלת עד 40 שנה, וע"כ גם החיבור בין החברים הוא חלק מהמשך קבלת התורה מהרב, ובפורים ש"קיימו וקיבלו" יש דגש מיוחד של אהבת הרעים, שהוא חלק מקבלת התורה.

זכה הרב צבי יהודה זצ"ל להעמיד לגיונות של תלמידים, ועלינו לזכור כי עיקר העיקרים בחינוכו היה הדביקות בתורה, והאמונה בדברי תורה. ישנם שמצטטים את הרב צבי יהודה, וחושבים שע"י ציטטות הם תלמידיו, ישנם כאלה שגם את הציטטות קצת מתקנים ומשבשים בכדי שיתאימו לדעתם שלהם. גם הרא"ש במס' מועד קטן כותב, כי אין תלמידים מדייקים במסורת הדברים מפי רבן, [באחד המקרים שהביאו לרצ"י לפניו סיכום של שיעור, אמר להם: כך אני לא מדבר. זה סגנון שלך ולא שלי]. ולעומת זאת, מובא בתשובות רש"י פסק הלכה הכותב: "כי ואמנם אני נתלה באילן גדול, ואף כי לא שמעתי מפיו דבר זה, מ"מ ליבי וסברתי והבנתי מפיו יצאו, ואף הם לא מפי השמועה ואף לא מראיות התלמוד כי אם מהבנת ליבם". כך מעיד רש"י על היחס בינו לבין רבו.

צריך תורה בשלמותה, ואמונה בשלמותה, הרצי"ה זצ"ל דאג מאד לשני דברים מיוחדים, ומכוחם לשאר העניינים. **הישיבה הק'**, ו**כתבי הרב זצ"ל** – וכע"ז מובא בהקדמת נפש- החיים, שר' חיים מוולוז'ין ציוה את בנו על קיום הישיבה ועל הוצאת ספריו.

זכה הרב צבי יהודה זצ"ל שגם תלמידי תלמידיו עסוקים בתורה, ושותפים בכאב הכלל, דבר המעיד על עדינות ואצילות הנפש, המחברת אותם אל כלל ישראל מתוך תורה!

הרצי"ה מסר נפשו על כך, רוב ימיו עסק בסידור כתבי הרב, ובהרבצת תורה, ומכח זה זכה לפעול גדולות ונצורות בענייני ארץ ישראל, וכל דבר שישראל מסרו את נפשם עליה, נתקיימו בידם. אצל הרצי"ה ארץ ישראל נבע מתוך אמונה גדולה בתורה, וקיום דברי הנביאים, הוא זכה לראות מרחוק את המתחולל פה בארץ, והאמין כי עצת ד' היא תקום.

כל חיזוק בכל נושא שהוא, יבוא רק מתוך בית המדרש, מתוך דבקות בתורה ובמגידיה. אמנם מרבים להביא דבריו של הרצי"ה בענייני השעה, אבל שוכחים קצת להדגיש את התורה שלו, את

החינוך שלו ואת **הישיבה שלו**. בגמרא (מסכת מגילה): "שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל כליה באותו הדור, אמר להם: אמרו אתם!" וצריך בירור, הרי רצו לשמוע את דעתו של רשב"י, ואילו ידעו תשובה, לא היו שואלים, וההסבר הוא, כי רשב"י לימדם, כי כל סוגיא, ואפילו בעניין דרכי והשגחת ד' בעולם, צריך לימוד, צריך שקלא וטריא, זו סוגיא שלימה, וע"כ, כמו בלימוד, קודם כל, אמרו אתם, תחשבו ותתעמקו ולאחר מכן העניין יבורר.

בליקוט שו"ת החת"ם סופר (סימן מ"ה), כותב על תלמיד **שקיבל** על עצמו ללמוד משניות בעל פה, ובכך נשתבשו סדרי הלימוד, א"ל החת"ס עדיף לעשות התרת נדרים, בלי נדרים יותר טוב. "בלי משוגעסן" בדרך טבעית ובנחת, ללמוד צריך שמחה, בלי קבלות מיותרות. זו הדרכה אמיתית לנו ולכל אחד, החפצים לגדול בתורה.

תפקידנו לגדול בתורה, להיות דבקים ומזוהים עם הרב, ולהידבק במידותיו, כל חולשה בתורה יש לה תוצאות, אולם גם ניתן לתקן ולהתגבר, ובמיוחד בימי פורים "קיימו וקבלו".

אנו בתקופה גדולה. תקופה של ציפיה לישועה ממש. יש לנו ב"ה תורה שלימה, והדרכות שלימות מהרב זצ"ל ומר' צב"י זצ"ל, ובאמת מצער לשמוע כי הני טפשאי שקמים מפני ספר תורה, ולא מכבדים את הגברא רבא, ומנצלים את סיבוכי התקופה לפגוע ברב זצ"ל ובהרצי"ה זצ"ל, וגם על הגר"א לא פסחו, אין הדברים ראויים בכלל לתגובה, אלא רק מ"ש חז"ל, מיהו אותו אדם שלבסוף מבזה חכמים, וכו'.

זכינו, ואיש קדוש היה עובר תמיד עלינו. כל מעשיו היו מתוך תורה, ולא מילתא זוטרתא היא. חז"ל הקפידו על כך והספידו את יהושע בן-נון על כך שהעמיד חמה, ולא על גודלו בתורה, כשיש תורה יש גם **תוקף של תורה**.

מרדכי הצדיק לא **יכרע** ולא ישתחוה, בלשון עתיד, והביאור הוא, כמ"ש רש"י על התורה: אז ישיר לשון עתיד שהי"ד מסמלת את המחשבה, עלה בלבו לשיר, וכן הוא אצל מרדכי, לא **יכרע** לא עלה על לבו בכלל להשתחוות להמן. ומרדכי היה בודד בדעתו, ואכן ראיתי כי כך כתוב בפרק דרבי אליעזר פרק ז', שמרדכי לא **קיבל** עליו להשתחוות להמן. והוסיף בעל התיבות, כי איך באמת מרדכי סיכן את כל היהודים? והסביר שם, כי נסתלקה ממנו הבחירה, כשהקב"ה מוביל מהלך, הוא מסלק את הבחירה ע"מ להביא לישועת ישראל.

וכך הוא לשון הגמ' בברכות, כלפי האומר לנהוג כלשון הפסוק: "אל תתחר במרעים", הוא זה שלבו נוקפו. ואין הכוונה שזה פגם, אלא להיפך, מכיון שיש לו נקיפות לב, שלא יתחר במרעים אבל מי שמהשמים מחזקים את לבו, ינהג כפי שיוורוהו משמים.

עלינו לחזק את בית המדרש. איש את רעהו יעזרו, על התלמידים הצעירים לזכור, כי תמיד ישנם נסיונות, ישנם משברים וחולשות, אבל לפום צערא – אגרא. זו תקופה שצריכים להתגבר בה, כך הוא אצל הפרט, כך הוא אצל הכלל כולו, יש ביטוי של החת"ס האומר, ראיתי הרבה לבן רודף את יעקב, ומעט יעקב הרודף את לבן. כך הוא אצל הכלל, וכך אצל כל אחד ואחד. זכה הרצי"ה זצ"ל שגם תלמידי תלמידיו עסוקים בתורה, ושותפים בכאב הכלל, דבר המעיד על עדינות ואצילות הנפש, המחברת אותם אל כלל ישראל מתוך תורה!

הדברים מכוונים לחיזוק בית המדרש, לחיזוק הבחורים והאברכים. תפקידנו לגדל תלמידי חכמים, כל אחד לפי כוחו, יש לנו דרך ברורה וסלולה, ועם כל החולשות הפרטיות והכלליות ודבר אלוקינו יקום לעולם. זה העילוי הגדול ביותר לזכרו של הרצי"ה זצ"ל. זכותו של רבנו הרב צבי יהודה זצ"ל יעמוד לנו ולכל ישראל, לזכות ולראות בישועת ישראל, אמן.

במה תורנית

מהי ה"נקודה" הייחודית של הרב צבי יהודה?

לפני עשרים וחמש שנים, באדר תשמ"ב, הלך לעולמו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, ראש ישיבת מרכז הרב ואביו הרוחני של 'גוש אמונים' ומפעל ההתנחלויות, ואחד ממחוללי עולם הישיבות הציוניות – דתיות.

חלפו שנות דור, וקולו ומפעלו נוגעים בסלעי היסוד של המציאות הישראלית. בעולם הישיבות צמח דור צעיר, שלא הכירו, אך עדיין דן לעיתים במעשיו ובהזכרותיו בעת שהוא נדרש לסוגיות רוחניות אקטואליות. חצי יובל הוא זמן מתאים להסתכלות והתבוננות. לפיכך, בחרנו להקדיש את העלון שלפניכם לדמותו, ואת תלמידיו – הרבנים שאלנו: מה ה"נקודה" של הרב?

(1) הרב חיים שטיינר שליט"א ר"מ בישיבות מרכז הרב ואביב התורה

מתוך צניעות וענוה – עוז וגבורה

רבנו הרב צבי יהודה היה המשכו הישיר של אביו – מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל. בהיות רבנו כבן שבע עשרה כתב עליו אביו: "בני שיחיה הוא כמעט האחד עמי, המתרגל לעמוד על דעתו ולהקשיב את שיח נשמתו. נפשו ב"ה טהורה היא ועדינה, והוא מבוסס ב"ה בהמון רעיונות טובים ומאירים, שיהא בעז"ה לברכה לו ולעולם" (אגרות הראי"ה, א, ק"ב).

ואכן התקיימה ברכת הרב, ורבנו היה לאחד מגדולי הדור. רבנו זכה ללמוד פעמיים את הש"ס עם אביו, ובהיותו צמוד אליו – היה לומד ממנו את דרכי הלימוד וההנהגה הציבורית. גם לנו היה חוזר ומשנן: "יהודי – הוא יהודי של הגמרא" - יש ללמוד בעיון רוב היום ופוסקים.

החל מגיל 19 – הוציא רבנו לאור את כל ספרי התשובות של הרב בהלכה, כשהם מעוטרים בהערות רבות משלו. מרוב ענותנותו, הודפסו ההערות באותיות קטנות בסוף הספרים (בעז"ה יופיעו בעוד זמן בלנ"ד, דברי רבנו בהלכה מתוך ההערות הללו ועוד). גם רוב ספרי האמונה של הרב יצאו לאור ע"י רבנו, והכל בעבודת יחיד עצומה, הרבה לפני עידן המחשב.

אחד המשפיעים הגדולים של עיצוב דמותו של רבנו – היה החפץ חיים אותו כינה: "הגאון הכהן הגדול". הוא היה אומר שמפגישה עם החפץ חיים אפשר ללמוד בכל רגע הנהגות טובות וישרות, ואכן יש דברים מקבילים בהתנהגותיהם של שני האנשים הגדולים הללו, ונביא כאן מספר דוגמאות:

א. כבוד. בספר "אור לנתיבת" כתב רבנו (סימן קל) – "הרגשת הצער והבושה המתעוררת בחדרי הנפש כלפי כל ענן של כבוד". יש שם גם פרק הנקרא "מעמסת הכבוד". ועל החפץ חיים כתב בנו הרב רבי לייב – כשנדחקו פעם כל בני העיר לכבודו של החפץ חיים, אמר לנכדתו: כל הרעש שבבילי הוא לי לגועל נפש ולבזיון (בספר – כל כתבי החפץ חיים).

רבנו דחה את החלטת מרכז הפרסים להעניק לו פרס ישראל, וכתב לשר החינוך: "הנני חוזר ומודיע למעלת כבודו... בשום אופן אין לי כל אפשרות לקבל את זה, ולפיכך, בהחלט, לא יזכירו שום דבר מזה ביחס אלי...".

ב. רבנו לא הרגיל עצמו במותרות. לא טייל ולא נסע לנוח. וכדוגמת כך מצינו אצל החפץ חיים, וכפי שכתב רבי לייב: "לא הרגיל עצמו בשום מותרות, לא ריח טבק, ולא עישן לא הלך במקל ולא בבתי עיניים (משקפיים) ומעולם לא טייל... ולא למקומות מעייני הרחצה" – וממש כך נהג רבנו.

ג. אנו תלמידיו, היינו כמו בניו ממש. יכולנו לדבר עימו בכל שעות היממה, ותמיד התייחס בסבר פנים יפות. בלי להסתכל בשעון, וכך נהג גם עם אנשים זרים רבים שבאו להתייעץ עימו. פעמים שחיכינו שעות, כי רבנו עסק בשיחה עם מאן דהו שאפילו לא הכיר.

וכתב רבי לייב – בביתי לא נהג (אביו) במורא... התהלך עמנו כרע, כאח... ועוד כתב – "לא נהג סלסול בעצמו, להשתמש במישהו...". וכך גם רבנו לא היה מוכן שבשום אופן נשרת אותו במשהו. כשהבאנו לו כסא – היה יושב עליו כמה שניות – ושיבח אותנו שטרחנו בשבילו – אבל מיד אח"כ קם כדי שלא נחזור שוב על אותו מעשה.

ד. פעם הבחין אחד מהתלמידים שרבנו לובש בגדי חול בשבת. כשנשאל על כך – השיב שכאשר הביאו לו את בגד השבת מהמכבסה, לא היה בידו כסף מזומן לשלם, וסרב לקבל את הבגד אע"פ שהפצירו בו. ומספר רבי לייב, שאביו העיר פעם את בתו בחצות הלילה כדי שתלך איתו לביל חורף קר לקצה השני של העיר לפרוע לחייט את חובו כדי שלא יעבור על 'בל תלין'.

רבנו הרבה לצטט את אשר כתב רבי לייב: "מר אבא האמין בכל חום ליבו הטהור, כי הימים ימי עקבתא דמשיחא הם, ובזמנים לא רחוקים יפקוד ה' את עמו וישיב את שבותם לארצם". ועל התרחבות המושבות אמר החפץ חיים: "הנה המעשה מתחיל כבר". והורה למעשה לשואליו לעלות לארץ ישראל.

עד כאן קצת מהנהגותיו.

ודווקא מתוך הצניעות והענווה שלו – זכה להיות מלא חוסן ותוקף, כפי שכתב במאמרו 'לצניעות ולטהרה בישראל': "הצניעות והטהרה הן הן בסיסי החוסן והתוקף, הגבורה והחיל". מתוך עוצמת

התורה, הצניעות והענווה – זכה לשנות את כל מפת ארץ ישראל, ומתוך ביתו יצאו ההתנחלויות הראשונות ביש"ע ובגולן: תלמידיו ותלמידי תלמידיו הקימו את רוב ההתישבות החדשה, והכל מתוך בסיס של תורה, יראת שמיים ואהבת ארץ ישראל, המובאים בעשרות מאמרים ודברים של רבנו, שהשתתף בעצמו ובגופו במפעל אדירים זה. חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי אלוקינו, ולאורו נמשיך ונלך.

2) הרב חיים ירוחם סמוטריץ - רב הישוב בית יתיר וראש הכולל

בישיבת קריית ארבע

דבר ה' שבדור

מה לנו אזובי הקיר, כי נבקש לעמוד אל מול ארז הלבנון, ולבאר את סודו, ואך מדבריו זצ"ל ניקח מעט. ברוב ככל הקדמות רבנו לספרי מרן הרב קוק זצ"ל, רבנו מדגיש את שנת הוצאת הספר והמאורעות שבה, ומבאר שדברי הקודש יוצאים לאור בזמן מסוים כדי להאירו ולהחיותו, ובפרט דברי הרב זצ"ל שהוא שליחא דרחמנא לדורינו - להנהגתו מתוך התורה. אף השנים נדרשות על ידי רבנו באותיותיהם: "תסדר" - שנת עליית הרב לארץ הקודש, "תרעד" - שנת פרוץ מלחמת העולם הראשונה, "הצרת" - שנת גניזת ארון ברית הקדש, רבן של ישראל וארץ חיי... אשר מאז תכפה עלינו, נפתחו ונמשכו לנו ימי הרעה" (הקדמה ל'אורות ישראל') ועוד, כי כמובן אינן ב"מקרה" אלא מוכוונות ההשגחה העליונה.

כדברים האלה נאמר גם ביחס לרבנו. רבנו הוא בראש ובראשונה שליח ההשגחה העומדת ושותלת את הצדיקים לדור, ומראש, מעת יצירתם, נוטעת בהם נשמה העתידה להופיע ולמלא את תפקידה. "אבל הנברא לצורך הדור, להיות ראש הדור, מאלו הנשמות שנבראו בעת היוולדן בקדושה ובטהרה... שזכות הרבים תלויה בו ומשפטיו עם ישראל ומעשיהם של כל ישראל שלו הם" (קהילות שלמה, מובא בדברי רבנו ביחס לרב זצ"ל בהקדמתו לאגרות).

רבנו חי את מאורעות הזמן והמקום כשהם כולם בחינת דבר ד' המתגלה דרכם - ועוסק היה להאירם ולחיותם מאור התורה הנצחית, הנשלחת מתורת אמת לבחינת חיי עולם הנטועים בתוכנו - ממש - זו תורה שבע"פ - תורת תלמידי חכמים שלוחי דרחמנא לפרנסת הדור. אמת זו כמובן מחייבת, וחובת השליחות מעצימה כוחות "ועתה בהיותינו מצווים, בגזירת שמים, להמשיך פרנסת הדור והדורות..." - דברי רבנו ביחס לעצמו בהקדמה לאורות התורה.

בהקדמה לאגרות מואר פן נוסף לאותה השגחה של שליחות, הבאה לידי ביטוי בשמו של התלמיד חכם: "יש לנו הוראת קדש מיוחדת בתלמודה של ארץ ישראל (קידושין א', ז') "גידול אומר, כל האומר שמועה משם אומרה יראה בעצמו כאילו בעל שמועה עומד לפניו..." הוראה גדולה זו... כשם שהיא משלימה את ערך הקשר האישי של הדברים עם שמו של בעליה... כן מתאימה היא... אל הנאמר מאת רב גידל בתלמודה של בבל (יומא ס"ט:) על "ד' האלוקים הגדול" - ש"גידלו בשם המפורש". (הקדמת רבנו ל'אורות הראיה').

ועל פי דרכו ז"ל נאמר שרבנו היה 'צבי ליהודה', מורה הדרך לפני יהודה ההולך ומתנשא כארי למלוך. מנהיגותו האירה את דרכינו בבניין התורה לקראת ועם שובנו, בחדש ד', למרחבי ארצנו

הקדושה, שאז יצא רבנו מחדרו בו היה ספון ועוסק בהוצאת תורת מרן הרב – להקים עולה של תורה גואלת ומדריכה דור חי ופועל, כפי שהיו הדור והשעה צריכים. כמובן שאל עיקר זה – של השגחה ושליחות – נתלוותה עבודה אדירה שעיקרה היו: כלליות מחשבתית עמוקה, חזרות אין קץ על אמיתות היסוד - "מתוך נצח ישראל אשר לא ישקר ולא ינחם... אנו באים אל כל מערכות ממשלתיותינו וצבאיותינו..." , תקיפות של תורה ודביקות בלתי מתפשרת באמת, אומר ועושה, כדרכם של צדיקי אמת, צדיק בעצמו ומתוך כך מחנך לאחרים.

גדלות וגבורה, גדלות- להקיף את מלוא האמת, וגבורה- ליישמה במציאות. **אהבה ואמונה**, אהבה- לכל, ואמונה- שהכרחי, אך גם אפשרי, להוציא לפועל את שההשגחה מועידה לדורנו, **יחד עם** חיות מתמדת עם חיי הדור והשעה – הם שעשאוהו דבר לדור. ז"ע.

3) הרב חיים אביהוא שוורץ - ר"מ בישיבות בית אל ומרכז הרב, ומחבר ספרי 'מתוך התורה הגואלת' – שיחותיו של הרצי"ה

מפסח לפורים

מורנו ורבנו, הרב צבי יהודה הכהן קוק זצוק"ל, נולד בליל הסדר ונפטר כעבור צ"א שנים בפורים דפרזים. ניתן לראות את המיוחדות שבו, בשני ציוני זמן אלו - נשמתו הכלל ישראלית הופיעה ביום יציאת מצרים, ביום התגלותנו בעולם כעם - כצבאות ה'. "עם זו יצרתי לי תהילתי יספרו", זהו הפסוק המאפיין את היום הגדול הזה, והוא גם אחד הפסוקים השגורים ביותר על לשונו של רבנו. יציאת מצרים היא יסוד אמונתנו בה' יתברך ויתעלה. "אנוכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". רצף הניסים והנפלאות הגלויים לעיני כל, הם המגלים לעינינו, כי הקב"ה הוא הבורא, הוא היודע את הנבראים, הוא המשגיח והוא בעל היכולת הבלתי מוגבלת, עד שינוי סדרי הבריאה לעינינו. מתוך כך מתבררת ומתגלית הסגולה האלוהית של עם ישראל, המייחדת אותנו מכל עם ולשון וקובעת את אהבת ה' הנצחית אלינו. זהו יסוד בנין האמונה שהיה מורנו ורבנו מלמדינו בכל שיעוריו ובמיוחד בשיעוריו הנפלאים בספר הכוזרי לרבנו יהודה הלוי.

נשמתו עלתה בחזרה לגנזי מרומים, בעיצומו של יום הפורים. ביום זה, מזדקרת לעינינו דמותו הנפלאה של מרדכי היהודי. כל מהותו של מרדכי, היא האחריות הכלל ישראלית. בדור רדוד, דור ש"נהנה מסעודתו של אחשוורוש הרשע", מרדכי "לא יכרע ולא ישתחוה" - לא יעשה פעולה כל שהיא שמשמעותה התכופות לפני אומות העולם. אישיותו של הרב צבי יהודה זצ"ל משתלבת באופן נפלא, באישיותו של מרדכי היהודי, כזה בדיוק הוא היה. מורנו ורבנו, היה שקוע כל ימיו, בשקידה עצומה יומם ולילה בלימוד תורתנו הקדושה. הוא היה שותף בצימאון אדיר, את כל הנגלה ואת כל הנסתר שבה, באחדות, בהתאמה. ועם כל זה, "ומרדכי יושב בשער המלך", רבנו לא הסתתר בחדרו, אלא ישב בשער הממלכתיות הישראלית המתחדשת בדורנו, עם הקמת "מדינת ישראל" – ישמרה צורנו ויפרוש כנפיו עליה, מפני הקמים עליה מבית ומחוץ – וברר וביאר את

תוקף קדושתה, והגן עליה מפני המבטלים את ערכה מחד, ומפני המסלפים את דמותה ויעודה מאידך.

ספריו "לנתיבות ישראל" ושיעוריו הרבים, הם בבחינת "מגילת אסתר" של דורנו. בכתביו ובדבריו הוא חושף ומגלה, שבתוך כל סדר ההתנהלות הפוליטית הגלויה והמלחמות שבדרך הטבע עם אויבי ישראל וארצו, מתגלה זרוע ה' וידו. הוא עסק יום יום ב"פרסומי ניסא" של גאולתנו, ההולכת ומתקדמת לקראת שלמותה, במלכות משיח בן דוד והסנהדרין, במהרה בימינו.

נקודה טובה – איציק אברהמי

העלייה הראשונה

כבר זמן רב היו עסוקים חלוצי **גרעין אלון מורה** בתכנונים. המקום נבחר, הציוד נאסף והאנשים היו מוכנים לקריאה, אולם המועד נדחה מפעם לפעם. העילה לעיכובים החוזרים ונשנים היתה חוסר הרצון להתנגש עם הממשלה והתקוה לקבל אישור להתיישבות. במשך הזמן הזה חיכו להכרעת הרב צבי יהודה קוק זצ"ל, ראש ישיבת מרכז הרב. אך הדיונים בנושא לא הניבו פירות, וסבלנותם של חברי הגרעין החלה לפקוע, עד ליום בו החליטו לעלות ויהי מה, עם אישור הממשלה או בלעדיו. הרב נתן את ברכתו, והיום נקבע. חברי הכנסת מנחם בגין, אריאל שרון וגאולה כהן הוזמנו להצטרף לעליה, אלא שבגין ביקש לעקב עוד את התאריך עד אשר יפגש הרב צבי יהודה עם שר הביטחון, שמעון פרס. הפגישה הוזמנה, ופרס פתח ואמר בפני הרב שהוא מזדהה עם רעיונותיהם של הגרעין, אלא שקיים חוק בנידון, ואין כל אפשרות לעוקפו. לשמע דברים אלה אמר הרב נחרצות כי אין שום חוק שיעמוד כנגד מצוות יישוב הארץ, והוסיף ואמר כי לא שונה מצווה זו משאר מצוות, וכי היא אף בבחינת 'יהרג ובל יעבור'.

ואכן, למחרת יצא הרב עם עוד כמאה אנשים, נשים וילדים מבית שאן לכיוון חווארה, השוכנת דרומית לשכם. כעבור שעה קלה מאז בואם כבר נפרש הציוד בשטח ומוטות נקבעו בקרקע הסלעית והקשה,

כשעליהם נמתחו חוטי תייל. בתוך השטח המגודר החלו להימתח

כמו שאי אפשר לאלצנו לאכול חזיר ולחלל את השבת, כך לא תאלצוני לזוז מפה. אתם יכולים להביא מכוונות יריה ולירות בי". הוא הוסיף ותקף את הממשלה ואמר, שאין לה כל זכות וסמכות מוסרית לגרש יהודים ממקום זה

אוהלים, הופעל גנרטור ואף מגרש משחקים קטן אולתר במקום. הרב צבי יהודה הסתובב כל העת בין האנשים וחיזק את רוחם, ולאחר שהוקמו האוהלים פנה רבנו לטעת עץ, ולאחר מכן בירך בהתרגשות 'שהחיינו'. גם חברי הכנסת שרון וגאולה כהן נטעו עצים, ואף ניטע עץ בשם בגין.

אולם הרגעים לא ארכו עד שהגיעו החיילים, שצפו כל העת

במתרחש והמתינו לפקודה. ואמנם זו לא איחרה לבוא, ורבין, ראש הממשלה דאז, התקשר לאלופים והורה להם לפנות מיד את המתנחלים מהשטח. הטלפון הועבר לשרון, והאחרון הציע פשרה לפיה תועבר ההתנחלות למחנה צבאי סמוך עד שיתקיים דיון בממשלה על כך. ואמנם הסכימה הממשלה לפשרה זו, ואף רוב חברי הגרעין נטה לקבלה. אולם הרב צבי יהודה עמד בתוקף על כך שאין לזוז מהשטח, ואף נזף

בצעירים על מחשבות הנסיגה. ואכן, דבקים ברוח הרב, החליטו המתנחלים להישאר למרות שהיה ברור כי השלב הבא יהיה התנגשות עם כוחות הביטחון.

ואכן כך היה. החיילים פעלו בפראות, הפילו מתנחלים וגררו אותם, ואף תלמידי הרב לא שקטו והשיבו מלחמה, וגם אחרי שנגררו לאוטובוסים ניסו לפרוץ החוצה. בכל משך הפינוי האלים עמד הרב צבי יהודה קוק ואחז בגדר, ומשבאו אליו לשכנעו שיתפנה, היה מטיף לחיילים ואף התבטא בצורה קשה ואמר כי זה בבחינת יהרג ובל יעבור ו"כמו שאי אפשר לאלצנו לאכול חזיר ולחלל את השבת, כך לא תאלצוני לזוז מפה. אתם יכולים להביא מכונות ירייה ולירות בי". הוא הוסיף ותקף את הממשלה ואמר, שאין לה כל זכות וסמכות מוסרית לגרש יהודים ממקום זה. בהמשך הפינוי עבר הרב מקצין לקצין ואמר כי מעשיהם יזכרו לדראון עולם, על כך שצבא יהודי פינה ישוב מארץ ישראל.

הלילה הלך והחשיך, והמתנחלים פונו כולם לאוטובוסים. בשטח נותר יחידי הרב צבי יהודה לבדו, מביט על כל ההרס, וכאב בליבו. הישוב חרב, אמנם, אמר בליבו, אולם עוד נשוב ונבנה, נשוב ונחונן את עפר השומרון והארץ כולה.

הימים עברו, ונסיונות התנחלות נוספים נעשו, ומכל פינוי יצאו חברי גוש אמונים מחוזקים ומעודדים. וכיום, עשרות ישובים פרושים בשומרון ובבנימין, ואלפי מתנחלים מקיימים יום את חזונו של הרב צבי יהודה, ואף במחיר מסירות נפש על ארץ ישראל.

אז מה עושים 42

כינסי 25 שנה לדמותו של הרב

לציון 25 שנה לעליתו לגינזי מרומים של רבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל

הציבור מוזמן לימי עיון ולימוד על דרכו פועלו ותורתו של הרב.

ימי העיון יתקיימו בעז"ה בתאריכים כ"ט אדר – א' ניסן:

דרום: ישיבת כרם ביבנה

מרכז: ישיבת רמת גן

ירושלים וההר: ישיבת בית אל

צפון: ישיבת קרית שמונה

תלמידי הרב וממשיכי דרכו לפרטים : 02-9974424

קומי אורי

השבוע עומד לצאת לאור קומי אורי לחודש ניסן שמוקדש לדמותו של הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל. בחוברת מאמרים רבים סביב דמותו של הרב והליכותיו, שנכתבו על ידי גדולי תלמידיו. להזמנות ולמנויים, משרדי קוממיות: 02-9974424

עם ישראל קום וחיה!

חוברת ייחודית על הרצי"ה, המתארת בלשון סיפורית וקולחת ומתוך מבט רוחני מעמיק, את דרכו של הרב בגאולת ארץ ישראל. בחוברת תמונות ומסמכים נדירים של הרב, בצירוף דיסק לשמיעה וצפייה. לרכישה - המחבר הרב יעקב אנטמן: 02-9978720.

תלמידים מספרים

דיסק עם הקלטות נדירות של מו"ר הרצי"ה זצ"ל. שיחות מאת חשובי הרבנים בדורנו מתלמידיו, המספרים על דמותו.

להזמנות: 029975984 (תא קולי) או באתר www.yeshiva.org.il

בדרך התורה הגואלת

ספר חדש ומיוחד ובו התבוננות בתולדותיו של מרן הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל. את הספר כתב תלמידו המובהק הרב חיים אביהו שוורץ שליט"א המשמש כר"מ בישיבות בית אל, מרכז הרב ועוד. לפרטים ורכישה: 054-7205370

שבים הביתה

"בניסן נגאלו.. ובניסן עתידין להיגאל".

בעז"ה לקראת פסח חג הגאולה, ז' ניסן, נעלה כולנו בנערנו ובזקנינו להתיישב ולבנות מחדש את הישוב חומש, כחלק ממהלך כולל לחזרה לכל המקומות מהם גורשנו בשנה שעברה.

דרושים: רכזים לפרסום והפצה.

לפרטים : משרדי קוממיות 02-9974424

הרב זלמן ברוך מלמד שליט"א

שלמות העם והארץ

איך אפשר ללחום בכל נסיון של ויתור על שעל מא"י ויחד עם זה ללחום בכל נסיון של פרוד באומה. הרי העמדה העיקשת של אי נכונות לוותר על כלשהו מא"י היא עושה את הפרוד הגדול ביותר באומה.

איך אפשר לחנך לקיום התורה בשלמות ללא פשרות, ללא ויתורים, להיות זהיר במצוה קלה כבחמורה, ויחד עם זה לחנך לאהבת ישראל שלמה, שכוללת אהבת כל אחד מישראל, גם אלו שרחוקים מתורה ומצוות. האם אין כאן סתירה מיניה וביה. איך אפשר לכבד את המדינה, לראות בה אתחלתא דגאולה ויותר מזה, כאשר יש בה כל כך הרבה רחוקים. ובעיקר כאשר היא מונהגת ע"י עוזבי תורה ומצוות.

את החינוך הבלתי אפשרי הזה חינוך מורנו ורבנו הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, שהוכיח שניתן וחובה לחנך לכל הערכים האלו יחד. כי התורה, העם והארץ תלויים זה בזה, אין קיום לאחד מהם ללא השאר.

שלמות של תורה

אהבת הארץ של רבנו הייתה ללא פשרות, ללא וויתור על משהו ממנה. אהבה זו נבעה מתוך ההכרה הברורה שויתור על חלקי ארץ הוא ויתור על התורה, וויתור על קיום האומה. הארץ, העם והתורה אחד הם, ופגיעה באחד מהם, מהווה פגיעה בכלם. גישה זו, לא נבעה מתוך מבט ראלי, פוליטי, מדיני, או בטחוני, אלא מאמונה תורנית עמוקה שארץ ישראל היא ארץ ה', ארץ החיים של עם ישראל, וכל פירוד וניתוק ממנה הוא פירוד מה', ופגיעת מוות ח"ו.

אהבת ישראל השלמה של מורנו ורבנו לקרובים ולרחוקים, לא נבעה מתוך טוב לב אנושי בלבד, ולא מתוך תפיסה לאומית חיצונית, אלא מעומק אמונה ותורה, מהכרה שלכל אחד מישראל, גם לעוזבי תורה יש נשמה אלוקית טהורה, והיא העיקר שבו, ולכן עתידה היא לנצח את חולשותיו החיצוניות החולפות. אהבת כלל האומה נבעה מתוך ההכרה שכלל ישראל הוא כגוף אחד חי, וגם אם חלק מן הגוף נגוע ומלא חולאים, הרי הוא אבר מאיברנו ובשר מבשרנו. גם אם חלק זה מתכחש לעובדת היותו חלק מכללות עם ה', התכחשות זו היא חלק ממחלתו-מחלתנו. אין אפשרות להפריד בין חלקי הגוף החי האחד. לפיכך יש לשאוף לתיקון שלם של הגוף כולו. תפיסה אחדותית זו, אהבת ישראל שלמה זו, אינה פוגמת חס ושלום באהבת התורה, כי כולה באה מתוך התורה.

מורנו ורבנו הרב צבי יהודה זצ"ל העמיד תלמידים הרבה הוא הוכיח שהשאיפה הגדולה והשלמה של אהבת התורה, העם והארץ, בלא ויתור על אחד מאלה למען האחרת, אפשרית היא לא רק ליחידי סגולה, אלא זו דרך לרבים. אלו אינם שאיפות נפרדות זו מזו - האהבה לעם כולו אינה ממעטת את הדבקות המלאה בתורה, והדבקות המלאה בתורה, לא ממעטת את השאיפה לשלמות הארץ. כל הערכים האלו אחד הם.

היחס למדינה

רבנו לימד אותנו שמדינת ישראל אינה רק מסגרת טכנית פורמאלית לקיום העם, מסגרת שאין לה ערך עצמי. הוא לימד אותנו שלעצם קיומה של המדינה יש משמעות אלוקית. הוא חינוך אותנו שלא נחשוב שערכה של המדינה ייערך ויימדד לפי פעולותיה של הממשלה. לבל נחשוב שכאשר ממשלה מתנהגת כהוגן אזי יש למדינה ערך, ואם אין היא מתנהגת כהוגן אזי אין למדינה ערך.

לעצם קיומה של המדינה יש ערך רוחני, אלוקי, בהיותה שלב משמעותי במהלך התגשמות חזון הגאולה.

קבוץ הגלויות, ישוב הארץ, שחרור הארץ משלטון גויים, החזרת הארץ לקדושת ישראל ושחרור עם ישראל מעול הגויים, כל התופעות האלו, שהן שייכות לעצם עניינה של מדינת ישראל, הנן מהלכי גאולה אלוקיים. חזרת עם ישראל לארצו ולעצמאותו, מביא ותביא את חזרת עם ישראל לתורתו ולאלוקיו.

בקורתו החריפה של רבנו על הממשלה לא הקטינה במאומה את הכרת ערכה של המדינה. הרב עשה הבחנה ברורה בין היחס לממשלה, הנמדד לפי מעשי הממשלה, לבין היחס למדינה, שהיא קודש. ממשלה באה וממשלה עוברת, וכה אמר רבנו - "אנחנו מצווים על פי התורה, ולא על פי הממשלה. התורה קודמת לממשלה, התורה הנה נצחית והממשלה הבוגדת הזאת היא עוברת ובטלה".

סוף דבר, הרב לא נבהל ממעצורים העומדים בדרכה של הגאולה. הוא ראה בעיכובים חלק מתהליך הגאולה הכולל גם משברים בדרך. הוא חינך להאמין ולראות את ישועת ה', לראות את פעולות ה', ולהיות פועלים עם הקב"ה כדברי הירושלמי (שבת פרק ו' ט'): "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל' אמר ר' ירמיה: עתידה בת קול להיות מפוצצת באהלי צדיקים ואומרת - כל מי שפעל עם אל יבוא ויטול שכרו".

הרב יעקב אנטמן - ר"מ בישיבת 'עוד יוסף חי', יצהר

הממלכתיות הגואלת

בשנת תש"ח התבשר העם היושב בציון על קבלת תכנית החלוקה. המונים יצאו לרחובות והשמחה פרצה גבולות. אחרי אלפיים שנה אנו זוכים לעצמאות, והגאולה צומחת בשנית. זקן אחד בירושלים, הרב צבי יהודה, לא יכול היה לשמות. וכך העיד על עצמו: "עד כמה שהייתי, והנני, קשור ברוחי ונפשי ונשמתי לא יכולתי לשמוח... לא יכולתי להשלים עם אותה בשורה נוראה כי 'את ארצי חילקו'".

הרב ראה מול עיניו באופן מוחשי את הגאולה השלימה וחי אותה. על כרוזיו חתם "בצפיית ראיית הישועה השלמה", וציפה להתקיימותה בימינו. לכן, כאשר עם ישראל הסכים לחלוקת ארץ ה', לבו בכה. לעומת המתייחסים לארץ בצורה שטחית, אנושית, הרב ראה בה ארץ ה' המיועדת לעם ה', ולכן היה קרוע כולו לגזרים.

רק "למחר או למחרתיים בא איש ברית קדשנו ר' יעקב משה (חרל"פ) זצ"ל, ויחדיו המתקנו סוד בחדר הקטן והקדוש של אאמו"ר הרב זצ"ל מזועזעים והמומים. לבסוף התאוושנו ואמרנו: "מאת ה' הייתה זאת היא נפלאת בעינינו". למרות החלקיות, הרב רואה בהקמת המדינה את יד ה'.

עברו תשע עשרה שנה. הרב צבי יהודה עומד במסיבת יום העצמאות, מוקף בתלמידיו הצעירים, ומשתף אותם בתחושות הראשונות שהיו לו בזמן הקמת המדינה. בתוך הסיפור הוא מרעים בקול:

"איפה חברון שלנו, האנחנו שוכחים את זה?! והיכן שכם שלנו ויריחו שלנו האם נשכחן?! וכל עבר הירדן שלנו הוא. כל רגב ורגב, וכל ד' אמות של ארץ ה', הבידנו לוותר איפה על מילימטר כאן?"

כעת הבכי אינו עצור. הרב צבי יהודה כבר לא יושב ודומם אלא שואג. הוא מוציא החוצה את רגשותיו הפנימיים, והם גואלים ופועלים, בתוקף גדול התורה הגואל. רק כמה שבועות עברו מאותו יום, ירושלים מתאחדת, והכותל, חברון, שכם ויריחו

הוא מזמן את ראשי המדינה ומכריז בפומבי, בישיבה: "כולנו חייבים ליהרג ולא לעבור! על יהודה ושומרון, על רמת הגולן תהיה מלחמה. זה לא ילך בלי מלחמה... זו עובדה! על גופותינו על איברינו כולם!" מה השתנה? מה נתן לו כעת כוח לפרוץ את הכאב הקטן והקדוש, ולהפוך אותו לזעם יוצר ומחולל??

נכבשו וחזרו לרשות ישראל. התלמידים הצעירים זכו והשתתפו בכיבוש, ואף היו בעמדות מפתח בכיבוש הר הבית. הרב זכה לבא בעקבות תלמידיו ראשון אל המקום הקדוש. עמד שם והכריז: "הננו מודיעים לכל ישראל ולעולם כולו שבפקודה אלוקית חזרנו הביתה במעלות הקדש ועיר מקדשנו. ומהיום ואילך לא נזוז מכאן".

והנה דבר פלא! מאותו יום הרב צבי יהודה הולך ונעשה צעיר! באותו לילה התגלה אליו אביו הרב קוק זצ"ל, לא בדמות זקנתו ושיבתו אלא בדמות תוקף בחרותו שביום קרב. יש לו כעת תוקף ומרץ לפעול ולשנות. (כאשר תאר אותו המשורר בשיר "כישיש" הוא מחה בתוקף - "אינני ישיש").

עברו עוד כמה שנים. עברה מלחמת יום כיפור. הרב צבי יהודה כבר בן שמונים וארבע. והנה שוב על הפרק תכנית החלוקה.

הפעם הממשלה הריבונית מציעה לערבים חלקים מהארץ והסכם שלום. עתה הרב צבי יהודה לא פורש לחדר הקטן והקדוש. הפעם הוא לא אומר בהשלמה "מאת ה' הייתה זאת". במקום זאת, הוא מזמן את ראשי המדינה ומכריז בפומבי, בישיבה: "כולנו חייבים ליהרג ולא לעבור! על יהודה ושומרון, על רמת הגולן תהיה מלחמה. זה לא ילך בלי מלחמה... זו עובדה! על גופותינו על איברינו כולם!" מה השתנה? מה נתן לו כעת כוח לפרוץ את הכאב הקטן והקדוש, ולהפוך אותו לזעם יוצר ומחולל??

נראה לי, שהתשובה לא נמצאת בתוך החלק הצר של האיש הרב. התשובה נמצאת בתלמידים! לרב צבי יהודה הייתה דבקות נפלאה בתלמידים – בניו. "אנכי והילדים אשר נתן לי ה' לאותות ולמופתים בישראל". התלמידים הצעירים "דור נעורינו הקדוש", הם שנתנו כח לרב להוציא את אמיתתו לאור העולם. "משבועתם של אבות – לכיבוש, של הבנים".

בזה התגלה כוחו לא רק כרב ששואב כח ממסורת התורה בסיני אלא בעיקר כמלך. מלך שמרגיש בתוכו את כוחות החיים של העם, עומד במרכזם ומנקז אותם כלפי מעלה. וכמלך, שמרגיש את עצם החיים הבריאים שזורים כעת בעם ישראל, הוא מכריז מלחמה. מלחמה שיש בה מסירות נפש ונכונות ליהרג, אבל, ודווקא מתוך כך: "הולך ומתגלה ומתרומם הכרוז הגדול הזה: אני קורא לעם ישראל קום וחיה!"

כאשר תלמידיו חייליו עולים על הקרקע, הוא נמצא בתוכם כמלך בצבא הוא רוצה שהדברים ייעשו באופן ממלכתי. לא מריבה קטנונית אלא קרב על המלכות מכח מסירות הנפש והאכפתיות של הצעירים, שמחובתם אל התורה וישוב הדעת שלו, הוא מרבה עוז לגלות היכן נמצא כעת התוקף של הממלכתיות הישראלית: "מתוך חולשה וקטנות חסרה בממשלה ההבנה, ולכן אין

היא... להנהגת המדינה. לעומת זאת – בתוכנו מופיע רוח ה' עז אלוקי וגבורה פנימית... ומתוך הגדלות של נצח ישראל שלנו, אנחנו נבנה ונטע ונקיים את ארץ אבותינו בכל המובנים. וככל שעובר הזמן... לאחר הסתלקותו לגנזי מרומים, הרב צבי יהודה ממשיך ומקבל עוז מתלמידיו הצעירים. הוא רואה את האכפתיות והמסירות ומתחזק בצפיית ראיית השועה השלימה בפועל ממש. וכמובן שהוא שואף ומכוון את הכוחות לכיוון ממלכתי גדול ושלם – מינוי מלך כשר מבית דוד במהרה בימינו. (הערה: כל הציטוטים מעובדים על פי דברי הרצ"י, שמופיעים במלואם בחוברת "עם ישראל קום וחיה" הרוצה לראותם בשלמותם יעיין שם, לרכישתה עיין במדור 'אז מה עושים').

אידאולוגיה מציאותית

הרב חיים דרוקמן שליט"א – ראש ישיבת 'אור עציון'

בטרם מלאו לרבנו שבע עשרה שנה העיד עליו אביו הגדול, הרב זצ"ל, כי "הוא כמעט האחד עמי המתרגל לעמוד על דעתי ולהקשיב את שיח נשמת" (אגרות הראי"ה ח"א, א, קב). רבנו היה ההמשך החי של אביו - הרב זצ"ל, והמיישם את דברי הרב זצ"ל בפועל, הלכה למעשה, במדינת ישראל הממשית על כל הופעותיה.

קל יותר לעסוק בכתבי הרב זצ"ל בצורה עיונית: לדבר על סגולת וקדושת ישראל, ללמוד על מהותה המיוחדת של ארץ ישראל, לעסוק בעיון תיאורטי בתהליכי גאולת ישראל, ללמוד על העקרון שהגאולה באה קמעא-קמעא, לדעת בצורה מופשטת ש"מדינת ישראל היא יסוד כסא ד' בעולם" (אורות עמ' קס), אבל לחיות את הידיעות האלה, ליישמן במציאות הממשית, להכיר בכך שהדברים מתייחסים ליהודים האלה ממש הניצבים בפנינו, לעם ישראל זה העכשווי, גם כשאננו תמיד במצב של טלית שכולה תכלת, גם כשיש תופעות חיוביות ותופעות הפוכות מזה, לתפוס את קדושת ארץ ישראל באופן ממשי – זה קשה הרבה יותר. ואת זה הוא חי והקרין, ואת זה קיבלנו ממנו.

ישנם כאלה היודעים לדבר דיבורים אידיאליים ויפים במישור התיאורטי-עקרוני, אבל כשהם נתקלים בתופעה ממשית קשה הם מאבדים את העשתונות, כל הבנין התיאורטי שלהם קורס תחתיו ואינו עומד במבחן המציאות.

רבנו חי את אביו זצ"ל ויישם את תורתו הגדולה בפועל, כל הדברים הנפלאים שאנחנו פוגשים בדברי הרב זצ"ל באופן עיוני – למדנו רבנו שהם קיימים במציאות. עלינו רק לפקוח עיניים ולגלות אותם. ההסתכלות טובת העין הזו איננה באה, חלילה, לטשטש הבחנות ולטייח תופעות

שליליות, אלא היא באה ומזכירה לנו כי אין לתת לטפל לתפוס את מקומו של העיקר. דברים אינם נמדדים בקנה המידה של הרגע, אלא במבט הנצח, המקנה להם את משמעותם האמיתית. מרגלא בפומיה היה פסוקו של הנביא ישעיהו (נב,ח): "כי עין בעין יראו בשוב ד' ציון" – יש ללמוד לכוון את העין האנושית כנגד העין האלוהית העליונה, הנצחית – ואז מתגלה המבט האמיתי, אז רואים בשוב ד' ציון, באופן ממשי ביותר.

ההסתכלות טובת העין הזו איננה באה, חלילה, לטשטש הבחנות ולטייח תופעות שליליות, אלא היא באה ומזכירה לנו כי אין לתת לטפל לתפוס את מקומו של העיקר.

הוא היה מן היחידים שבדור, ואילולא דמסתפינא הייתי אומר היחיד שבדור, שתפס במלוא עומקו את הגילוי המשיחי שבמדינת ישראל. היו מגדולי דורנו שהתייחסו בחיוב למדינה, והזדהו עם ערכה, אבל לתפוס את עומק האמת של הגילוי הא-לוהי שבתקומת מדינת ישראל, להזדהות בצורה מוחלטת עם האמת שמדינת ישראל, למרות כל בעיותיה, היא מדינה א-לוהית – את זה שמענו אך מפיו, ואת זה הקרין מעצם הווייתו.

מתוך כך נבעה שמחתו העצומה ביום העצמאות, שקשה לתארה במילים. אפשר לומר: מי שלא ראה את רבנו זצ"ל שמח ביום העצמאות – לא ראה שמחה מימיו. ומי שזכה לראותו בשמחה זו, מי ששמע את דבריו ביום העצמאות – ראה איך כל כולו מזדהה עם הודו, קדושתו ועצמותו המיוחדת של היום. בדבריו ביום העצמאות הוא היה מגיע לעוצמת התרגשות שהביאה אותו לידי בכי. אפשר היה להרגיש איך נשמתו מתרוננת ושמחה ב"זה היום עשה ד'", ומתוך כך "נגילה ונשמחה בו".

בשנותיה הראשונות של המדינה היתה הישיבה רוקדת ביום העצמאות ברחובות ירושלים. לכותל לא היתה אז אפשרות להגיע, כי העיר שבין החומות לא הייתה בידינו, והיינו רוקדים לבית הנשיא. בדרך היו יהודים שונים, מכל מיני חוגים, מצטרפים למעגל שלנו, ורבנו היה אומר: "כשאני רואה את היהודים רוקדים פה ביום העצמאות, אני רואה את רבוננו של עולם רוקד יחד איתנו ושמח יחד איתנו".

מתוך אותה התייחסות למדינה נבע יחסו המיוחד לצה"ל. הגיעו הדברים לידי כך, שהרב ראה בטנקים ובמדים של צה"ל – תשמישי מצוה וקדושה, שהרי אנו מממשים את מצות ישוב ארץ ישראל באמצעותם, ועל ידם היא מתקיימת. ואם מצוה – הרי קדושה – "אשר קדשנו במצוותיו וצווננו". בשמחה רבה היה הולך בעצמו לצפות במצעד צה"ל ביום העצמאות, ואומר: 'הרי בזה באים לידי ביטוי עצמאותנו בארץ ושלטוננו עליה'.

הוא לימד אותנו שלמות מהי: עם ישראל שלם, על כל גווניו וחלקיו – איננו מותרים על שום יהודי! תורת ישראל שלמה, על כל חלקיה ותחומי מצוותיה השונים, וארץ ישראל שלמה, על כל חבליה, וכולם מצטרפים לשלמות אחת, לקדושה משולשת אשר רק על ידה מופיעה שכינה בעולם. לאורו נחיה.

הרב יוסף בדיחי שליט"א - תלמידו ועוזרו האישי של הרצי"ה

דקדוקי ההלכה של הרצי"ה

קיומה של התורה והלכותיה לפרטיה, נתגלתה בפועל ממש אצל מורנו ורבנו מרן הרב צבי יהודה הכהן קוק זצ"ל, וכפי שהעיד על עצמו: "מה שאני עושה... הוא מתוך דעה מיושבת ומבוררת. על פי שכל מתוך אמיתה של תורה ויראת ה' שהורה לשם עבודת ה' וישראל עמו".

ולהלן מספר דוגמאות:

הרב חייב ללמוד בישיבה סדר ב"חפץ חיים -שמירת הלשון", ומתוך זה, במידת החסידות, היה זהיר בכל ביטוי. באחד הימים כשחזר מהתפילה לביתו, עבר נהג המונית את פתח הכניסה לחצר ביתו

של רבנו זצ"ל. ואז התבטא נהג המונית: "צריך לעשות נסיגה לאחור". מיד תקנו רבנו זצ"ל ואמר: "יש לעשות התקדמות לאחור". כאשר נתבקש לרדת במדרגות, הגיב מיד: "אני לא יורד!" (אלא הולך). וכן, בכל ויכוח בין שני צדדים, לא היה מוכן לשמוע טענות האחד, מבלי שהאחר יהיה נוכח.

בעניין הערבוביא של בנים ובנות, היה מתבטא: "איני מכיר היתר לזה". ופרסם דבר זה, בכותבו: "הלא לא נעשה שקר בנפשנו, שכאלו הותרה הערבוביא של בחורים ובתולות...". אף בהתנהגותו האישית, כאשר היה צריך לעבור בין נשים, ללא אפשרות אחרת, היה תופש בידי ועובר, לקיים את הדרכת חז"ל שלא לעבור יחידי בין שתי נשים. באחת הפעמים, התעכב מלברך ברכת המזון, כי במקום הייתה נוכחת רבנית ששוויליה כיסו את מרפקיה, אך לא הגיעו עד לכף ידה. כאשר השתתף בחתונה לזמן קצר, ובאותו הזמן היו החתן והכלה בחדר הייחוד, לא טעם מן המאכלים, בהזכירו את מאמר חז"ל: "כי כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בחמשה קולות".

כאשר היו מזמינים אותו לעלות לתורה, היה ממהר לעלות, ללא עיכובים, וכפי שמבאר הפרי מגדים, את הטעם שצריך לעלות לתורה בדרך הקצרה ביותר: "להראות שהיא חביבה עליו וממהר לקרות בה".

וכן היה מקיים כפשוטו את הכלל הגדול בתורה: "ואהבת לרעך כמוך", והיה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות.

תמיד כאשר היה מגיע לביתו, לפני שהיה פותח את הדלת, היה דופק בדלת, למרות שידע שאף אחד לא נמצא בבית. לקיים דברי חז"ל במסכת דרך ארץ רבה: "אל יכנס אדם לביתו פתאום". כמו התנהגותו בקיום פרטי ההלכות, כן בעניין הכללי של ארץ ישראל: בעלותו עם קומץ בחורים למאחז ה"בלתי חוקי" בחווארה, נגד הוראת הממשלה, הגיב בצורה החלטית מפורשת, לבקשה שיתפנה: "על מנת מסירות נפש! תכניסו אותי לבית הסוהר, תכו אותי, זה לא ילך! אלו דברים בטלים ומבוטלים. גם אם כל הממשלה הזאת תבוא לכן, זה לא ישנה שום דבר. **מסירות נפש על מנת יהרג ואל יעבור!** (והדגיש: **זה דין, הלכה של תורה**), וכן הבהיר פעמים רבות, שהיסוד והשורש לכל התורה כולה. היא מצוות העשה של **ישוב הארץ וההתנחלויות** בכל מרחביה, והיא איננה דבר פרטי חלילה, התלוי ב"רצון העם" או בממשלה.

וכן פסק לעניין משאל-עם: "כל משאל-עם אין בכוחו לבטל את **איסור התורה** של "לא תתן להם חניה בקרקע..." ובביטוי חריף ונדיר התבטא: "**קללת ה' אלהי ישראל**, נצח ישראל ועם ישראל, תחול על הזוממים לגזול מאתנו חלקי ארצנו אלה". וכן הבהיר שאם תהיה כפיה לתת לגויים חלק מארץ ישראל או לעקור יישוב יהודי מארץ ישראל: "**חיוב מוחלט על כל יהודי**, הנאמן לישראל, לעמוד **במסירות-נפש שלימה וגמורה**, נגד... הפקרת משהו של ארץ חיינו והוצאתו מרשותנו אל רשות נכרים... כמו בכל **כפייה**... אם מצד נכרים או **מצד יהודים**, המחייבת מסירות נפש ככל חוקותיה ומשפטיה, כן ועל אחת כמה וכמה בזו שהיא שקולה ככל מצוותיה של התורה". וכן הבהיר לנו לגבי הממשלה: "אנחנו מצווים ע"פ התורה ולא ע"פ הממשלה. התורה קודמת לממשלה".

אלו מעט מנקודות האור ההלכתיות בהתנהגותו של רבנו זצ"ל, המחזקות ומבססות את הדרכת חז"ל החד - משמעית: "דבר ה' זו הלכה", אשר מתוך קיומה זוכים ל"ואתם הדבקים בד' אלוקיכם חיים כולכם היום".